

I spava bolje! Sutradan ujutro na svom krevetu jedva odlijepi očne kapke. Snenih očiju u prvi mah točno ne razabire što se ono tamo crni na nekoliko mjesta u blizini njegovog ležaja. Da to nisu mravi na podu? Jest, to su oni glavom u nekoliko skupova, zborova. Drže ovdje miting protiv neprijateljske papuče, protiv mravocida i vrele vode... Sad Matiću oči još bolje progledaju i on osim crnih mrava vidi i neku lijepu ljubičastu boju. Ha, to je pekmez, marmelada, džem od višanja. Oko te slasti, skupili se mravi naokrug i časte se slatkoćom s posebnim zadovoljstvom, s upravo blaženim mirom, čak i sa zahvalnošću što se gost s kopna promijenio na bolje, pružio im "ruku pomirnicu" i pozvao na gozbu ravno u sobu, u spavaonicu...

- Na parketu mravima opstanaka nema!!! - krikne starac Matić i udari po njima. Ovog puta tamanjenje životinja bilo je posebno bučno, uz topot nogu, viku i psovku, što dozove domaćicu te i ona gnječi, gazi i otvoreno priznaje da je ovo jutros njezina krivica. Sinoć, kad je raspremala Matićev krevet, u društvu s njom bio je mali unuk i on je s potplata sandala ostavio nekoliko mjesta s pekmezom, na koji je nagazio u kuhinji... Domaćica opere slatka mjesta toplom vodom, namaže i osvijetla parket, i Matić provede godišnji odmor u istinskom miru i zadovoljstvu do kraja.

Kad se vratio kući u Veliki grad, javi domaćici na more da je sretno stigao i da je i ovog ljeta bio zadovoljan na divnom balkonu njezina stana. Ove godine ljetovanje mu je bilo nešto malo pomučeno brigom, borbom i nemilosrdnošću istrebljenja... Za nekoliko dana stiže s mora odgovor. Domaćica javlja teži slučaj. Poslije Matića zauzeli sobu s balkonom gosti koji donijeh s kopna suhu slaninu i domaće kobasice, što je primamilo druge, opasnije životinje, miševе! Matićeve muke s mravima pravo su cvijeće u usporedbi s miševima!... Toliko zasad, uz odlično poštovanje, srdačan pozdrav i do viđenja na godinu!

Tatek II

Tatek je sjedio u bifeu "Grozđ" i pretvarao se da kuži nekakve prastare čajunge kaj ih je Puba, osobni vlasnik bifea i podmetnuti sin Tatekovog šulkolege Lacija, dofural sa sobom iz Švapske. Sve je to bio teški fol na koji pada neuki svet! Jer, niti je Tatek čitao, niti je Puba ovdje gazda, a još je manje zakoniti sin. Ali koga to boli? Kome je to važno? Glavno je da se ljudi imaju gđi najti i našveglati! Ko ima šta protiv, da ga vidim, što je vlasnik bifea "Grozđ" u pozadini svih zbivanja, kad je to naš dečko, nekadašnje naše krilo, Mirkec Granulom, onaj kaj je Škotima tak fletno smestil vu same rašlje... I sad ti njemu oduzimlji kruh i pitaj zakaj je posel zapisan na Pubi, a ne na njemu. Vidiš, to fali našoj rulji: Sloga! Ti boga, postavljati takva precizna pitanja!

Tateku je bilo čist prirodno podnošljivo u bifeu i on je tu najradije provodio svoje slobodne trenutke odmora s kojima čovjek može slobodno raspolagati, kako hoće. Tu je vijest čuo jedno prijepodne preko radija kroz nečiji otvoreni prozor. Od tada nije dopuščal da se njegov boravak u bifeu naziva dangubljenjem! Slobodni trenuci odmora! Svi na to imamo pravo. Sad, druga je stvar hoćeš li ih provoditi gladan ili sit, u to se kompletna vlast ne miješa...

I danas, sve nekak do jedanaest vur. Tatek si je cugal svoj hosulepeš, fantaziral o tom kako bi si negdi trebal nabaviti cucka, koji bi mu onda postal verni drug i prijatelj, jer na sina se ne more više osloniti. Taj je skrenul s pravog puta kak on nigdar ni i nebu, iako je imao debelih razloga kao pravi proleter. Jednoga cucka, koji se ne bi pravio važan. Njuši staro železo na kilometar daleko. Liže gospodaru ruke i brani ga od komarača. Odlazi s njim na pusti otok kad im se obojici zgadi pasji i ljudski rod. Gdje da ga smogne? Na lutriji? Zašto nema lutrije s cuckovima kakti zgodicima. Sakog se vraga sete, ali to se, jasno, ni jedan menader ne bi setil!

Bilo mu je fino oko srca, onak suho toplo, i ništ ga ni svrbilo, kak čovjeka zna kad ga zmazana vrućina hapi, bilo mu je strašan užitak misliti o tom cucku i sebi kao glavnom u društvu tog cucka. Raznorazne situacije i grozne neprilike iz kojih čovjeka samo pas može spasiti u svojoj glavi si je zamišljal. Tatek. Sklopil je okice i pustil da ga taj njegov cucek vodi kroz ostatak životne gužve. Divan, bogovski život! Respekta pred tobom imaju i bogati i siromašni, kojih je svaki dan sve manje! Životinja maše repom a predratni trgovci skidaju pri susretu s Tatekom šešire. Da izludiš!

Tatek je imao još puno materijala, tog besplatnog materijala za fantaziranje, kad se u bife dosmucala ona pakosna i Tateku lično nepodnošljiva Fanika Jazbec, penzionirana i od boljeg života pregažena majstorica trotoara ispred tržnice Dolac, gdje ju je i on u svojim pustopašnim danima bitno upoznao. Nije se volio vraćati natrag u sjećanju, kad se ionak stalno vraća natrag u krutom življenju, pa ga je pojava stare kreštalice zbunila. Uglavnom, sanjarenje o cucku bijaše zeznuto. Kako da u prisustvu izgustirane, besperspektivne Fanike sačuva čistoću svojih misli, kako da cucka obrani od prezira i poruge jedne ovakve apašice? Uzdahnuo je, prekinuo slatku nit snova, šmrcnuo i bacio se na švapske cajtunge. Lakomuno se ponadao da će ga jezičava Fanika ostaviti na miru i da su rasklopljene novine, k tome još strašjske, od stranog materijala, fest neprobojan štit o koji će stara štriherica razbiti nos. Jasno, još je bio pod utjecajem svoga sretnog maštanja o složnom životu s cuckom. Inače bi unaprijed znao da Faniku niš nemre zavstaviti kad se ona na nekoga zatrči. To je sad njen stil: umjesto da mušterije nju love i obožavaju, kak nekad, kad su po trojica štartala na Fanikin glasovitu kantu, sad ona, jer je prorajtala svoje ja, napada mušterije gdje stigne i kad stigne. Tak je to u velikim gradovima, živi se dvadesetčetiri ure i između dana i noći je zbrisana razlika, neg šta! Napredak kome se nitko nije nadao.

Tatek je glumil za pet! Tobož, jako je zainteresiran kaj to pišeju po novinama. Hoće se čovjek uzdignuti! Još malo pa bu se papir zažegel, takav je žarki pogled uperil u novine. Kak da je u čitaonici, ti srce! Samo mu fale leptir mašna i cvikeri.

Ali Fanika se Jazbec ni jučer zlegla, kuži ona svoje mušterije makar kak bile prefrigane. Dosti joj jenput staru duvankesu onjušiti, pa da mu bez greške izdiktira cijelu biografiju, tatu, mamu, falinge, s kim je noril u mladim danima, koje je betege prebolil.

Tatek se krasno švical, ko mišek u plombiranom plinovodu, jer Fanika je, pošto je drmnula dupli vinjak, osjetila vruću želju da se s njim pospominje.

Razderala se podbočena na šank.

- Tatek, kaj si počel politiku terati pod stare dane, jopec jedan afrikanski. Kaj, kipec ti je v novinami kad tak blesavo u njih glediš?!

Ženske, tužno je stal razmišljati Tatek, ženske! Kad budu one njegovoj krštenoj duši dale voljno?! Zar niš drugo nemreju delati nego čoveka puntati, telo mu buniti u starosti kad je sve svoje dugove s domovinom i grešnim napastima zavrnilo, kad više nije ni za muštranje, ni za milovanje? Taman se siromah smiril, počne sve znova sanjariti kak da je propupal pupoljak, a ne mrazom ofurena popiškana kopriva, konačno se pomiri sa životom, najde nekakvi smisao (nije važno kaj je to jedan obični cucak bez pedigrea i rodbinskih veza), a ženska se baš tada odnekud dovleče, i to iz prošlosti ženska, navali bez pardona, miješa se med najintimnije stvari i dijelove, koristi gužvu i jednakost. Gdi smo, za pet ran Jezušovih?!

Ilustracija: Fedor Vaid

- Kaj misliš da si pametniji ak te novine čitaš? Tatak, ti si običan bedak! Čitati novine zabadava! Bolje odi k meni doma, hitila sam u rernu krumpir, sad bi već morao biti pečen.

Daleko od toga da je Tatak bio sit. Jasno, prazan trbuh si je mogao priuštiti u svako doba bez ekstra natezanja. Krumpir z rora! Peć na drva, željezni ror, malko pregorel, ali još se u njem krumpiri najbolje spečeju.

- Kaj misliš da si pametniji ak te no???

- Nemoj mi prodavati hladne bubrege, Tatak. I tebe da je ufatilo, pa to je onda jako ozbiljna stvar! A kad si se navčil čitati, gospon vučitelj? Išel si na kurs u birtiju? Daj, pa ne buš ti meni prodaval svoju inteligenciju. Imala sam ja posla i s... Pa ja sam redovito dolazila svakog četvrtka jednom šahisti, ako ti to kaj šta znači! Si za krumpirčake ili nisi, no?

U koji blagosloveni kut ove spropuhane širom razprte zemlje da se jedan samac dene, pa da ga čovječanstvo ostavi na miru fino kunjati i o svom peseku razmišljati? Kud, kamo i kako? I kaj je u ovom trenutku, sat prije podneva, važno, hitno i dragocjeno da li on zna čitati ili je analfabet? Tko tu dobiva a tko gubi? Slike u novinama su jasne, sve se na njima raspoznaje, neke su u boji, govore sedam jezika, mrtvih i živih. Zbog poradi Fanike Jazbec da on svoj mozak opterećuje? Zbog njenih reš krumpira z rerne? Smešna stvar! I kao da bi odmah mogao još ljepše sanjariti o vjernom prijatelju cucku. Ni govora! Samo bi se sprofinio i pokvario, tražio bi plemenitu rasu kaj poždere pola mesnice na dan, a ne običnog, narodnog, nenalickanog, od šintarjev zdresiranog cukija koji kosti oglaba i sam svoje rane oblizava...

Tako se Tatak zanio, niš pred sobom ni vidi, ni Lacijevog fačuka Pubu, ni švapske cajtunge a ponajmanje zaslinjenu, živčanu Faniku Jazbec. A ona se zabaljila u njega, nagnula se, gleda ga izbliza kao da je Tatak na pregledu.

- Kaj je, ni ti dobro, imaš napadaje? - brani se on od Fanikinog fiksiranja. Neugodno mu pred ljudima od kojih ga neki dugo poznaju kao poštenog liferanta starog željeza.

- Malo se sprešeći po friškom zraku - savjetuje je Tatak i zaklanja se za novine. Štel bi se rešiti napasti, normalna pojava!

U Faniki se raspucali i zadnji obruči kaj su joj kulturno ponašanje držali na okupu, ona zakrešti:

- Mizerijo! Samo sam te iskušavala, futavac futavi! Ni ciganski cucek ne bi te štel u svom društvu a kak bi ja, ja, ja... Ni čistača šekretov cucek, si čul? Sve sami vagabundi, propalice i lopovi, to je!

Tatak se snuždeno pokupi iz bifea "Grozdi" naglo nađe na ružnoj, zasvinjenoj poljani. Trebalo mu je dobrih sto koraka dok se nije vratio u staru formu i bez problema zasanjario o svom budućem cucku. Ma kakvi! Fanika Jazbec nema ni pojma kakva je sila i kaj sve može čovjek koji sanjari...!

ALOJZ MAJETIĆ

U očekivanju mahera

Bubu zaključa vrata, zajaha stolicu i zablene se u Bubua što mu je sjedio sučelice. U praznu flašu već se bila počela slijegati prašina. Bubua obuze nagon šprehanja.

- Ti si jedan obični-neobično zakrčljali štakor. Buha od štakora. Da, Bubu, ti si buha od štakora - reče Bubu Bubu.

- Jako sam ljut na tebe. Kad te samo pogledam, makar i na sekundu, meni se diže tlak. Oblije me rumenilo. Sramim te se! Jer ti se ne razlikuješ. Ti si bezobličan. Tebe ni cajkani ne mogu identificirati. U tebi nema trunke vitalnosti. Ti si bolestan. Ti si šaka jada. Ne mogu te ni mrziti. Ti si jedan obični Bubu - reče Bubu Bubu i stegne vjeđe tako snažno da su ga jagodice zažuljale.

- Trebao si ostati među lopovima. Napraviti lopovsku karijeru. Ali, jok! Tebi nije ni do kakve karijere, pa čak ni lopovske. Ti nemaš ideju. Ništa te ne vuče naprijed. Niti te gura natrag. Nepomičan si. Ti si izdajica, koji nikoga nije izdao. Ti si mrtvac koji nije umro. Ljutim se na tebe, Bubu, strašno se ljutim, a ne mogu ti ništa učiniti. Ne mogu te odalimiti, ni škopiti - već si odalamljen, i već si škopljen. Tu si, gledaš i govoriš, nekoga vruga valjda i prevrćeš u praznoj tikvi, a ipak niti gledaš, niti govoriš, niti prevrćeš prašinu po mračnom tavanu, po ludoj piksi. Ti ne postojiš, Bubu, u tome je tvoja nesreća - vikne Bubu na Bubua, i tek što ne zaplače od silne muke.

- Ti se jednostavno ne snalaziš. Jesi li ikad sreo čovjeka koji ima manje pameti od tebe? Sigurno nisi. Sjećaš li se kad je pao Dabar? Sjećaš li se kad su ga slistili? Lahka mu bila zemljica, zajedno s olovnom metkom u junačkom srdašcu! Dobio je dečko tvoj metak, pa što? U našem fahu prirodna pojava. Jedino što ga je dobio nešto ranije nego što smo bili svi mi voljni to shvatiti. Da si bio samo malo manje zbunjen, mogao si postati ono što je za života bio Dabar. Mogao si postati čif! Svi su govorili: "Bubu je Dabar broj 2, Bubu će nas voditi!" Tada si fulao, sinko! Izvalio si onu fantastičnu glupost. Rekao si: "Ode Dabar, odoh i ja! Dabra nitko ne može zamijeniti!" Zar ne bi

bilo pametnije da si kratko i jasno rekao: "Kitovi, tu sam"! Ništa više nisi trebao reći, ni učiniti. Za njih ti si bio Dabar broj 2, bio si čak i više od samoga Dabra. Tebe je uveličala njegova propast. Bio si glup, Bubu, priznao si da si bez Dabra nitko i ništa. Priznao si da si cijelo vrijeme crpio Dabrovu pamet i srce, priznao si da si jadni mali Bubu. Prestao si postojati. Ti si frajer bez veze, Bubu, i jedino što možeš je to da mi malo pušeš u auspuh - tragičnim glasom reče Bubu Bubuu i najradije bi se dohvatio flaše kad ne bi bila prazna.

- Venuo si kao da su ti otkarili korijenje. Prvi se iz šoka povratio Federboy. Normalno, postao je čif. "Kitovi, dosta je bilo slinavke! Prsti će vam odrveniti, ali od toga bizniša ne bu. Ne bu i ne bu!" - tako je Federboy održao govor koji je tebi bio suđen. Pljesak nije bio baš vruć. Svi su još vjerovali u tebe. Još su te pogledavali, čekali hoćeš li što reći. A ti si zagnjurio tintaru u mulj, podigao ručice i zapljeskao Federboyu. Pljeskao si svom smaknuću. Sad si bio ne samo bez korijena, nego i bez lišća. Ostao si gol golcat. Ovo malo glave što ti je još preostalo, i to možeš baciti u smeće, i to, kao što si i sve drugo bacio. Ah! - ote se Bubuu uzdah na Bubua.

- A mogao si živjeti kao playboy, kao Federboy! Mogao si puštati dečke da ginu, a sam ubirati vrhnje. Federboy nije poštenjačina, to znamo, u redu, tu se slažem s tobom. Zato će Federboy izdržati. On je skužio. Zna da je dovoljno to što dečki misle da imaju Dabra, da imaju Dabra broj 1. I on fino glumi! A ti, budalo božja, ideš mu reći: "Federboy, zašto nikad s nama ne krećeš u vatra kopove?" Tu si se srezao. Ponovno! Uklonio te kao da si smrdljivi čif. S tom glupom jezičinom i ono malo riječi što kažeš krivo kažeš. Hajde sad, neka te tvoja jezičina hrani. Uvaliti te znala u paprikaš, ali oblizivati nemaš što. Možeš lijepo slušati kako ti filharmonija cvrči u pleksusu. Izvoli, uživaj u tome, Bubu, idiote idiotski, nesrećo, katastrofo! - reče Bubu Bubuu gotovo tepajući mu od silne nježnosti, od silne utučenosti.

- Pa ni to ti nije bilo dosta. Ti kao da imaš ludi apetit na pogreške što ih sam priređuješ prema vlastitim imbecilnim receptima. Kad si konačno shvatio da je prošla baba s kolačima, odjedanput si živnuo. I to na sasvim krivi način. Hej, pa gdje ti je bilo to zrno graška od pameti kad si odlučio da ucmekaš Federboya? Valjda ti se tvoja mala pamet kupala u gradskoj kanalizaciji! Čovječe, čak da ti je i uspelo ucmekati čifa, zar misliš da bi te oni primili natrag? Druga je sada situacija, sinko! Ti sad više ne postojiš. I kako bi, onda, kitovi mogli primiti nekoga tko ne postoji!? Ti si munjen! Da si uspio ucmekati Federboya, ti ne bi mogao doći na njegovo mjesto, jer oni tada ne bi trebali više Dabra broj 2, nego Federboya broj 2! Kako ne kopčaš

tako jednostavne finte? Glup si kao i tvoji glupi starci koji su još gluplji od svojih staraca! Ti si, Bubu, najlonska vrećica što se prodaje pred ribarnicom, ti si proziran, Bubu - zakuka Bubu Bubu s ono malo snage što mu se bila našla pri ruci.

- Nikad isti trik dva puta! Kad se radi o tome tko će koga predriblati, onda ti je to pravilo nad pravilima. I nemoj se praviti da nisi znao da je Federboyu davno prije neki tupislav već bio odšarafio matice na prednjem točku, da je Federboy jedva izvukao živu glavu iz udesa, i da otad redovito pregledava kako stvar s točkovima stoji! Nikad poslije nije sjeo u kola a da nožurinom pažljivo ne drmusa točkove i još pažljivije kibi položaj matica. I tebi onda pada na pamet da baš na taj trik udesiš Federboya! Čovjek bi pomislio da si namjerno glup. Da perverzno uživaš u tome da praviš idiotarije. Nejverojatno! Neshvatljivo! E, pa uživaj onda u plodovima svoje perverzije! Dečki tek što nisu došli. Bit će to veselo tamburanje - nisam siguran da ćeš smoći toliko zraka da bi poslije mogao prizvati pomoć. Uostalom, tko bi ti i došao pomoći. U tuđim vrtovima odavno već mirišu tvoje ljupke Đurđice, sočne Jagode, opojne Dunje, drugim dasama one previjaju rane. Odavna ih je već otjerao zadah tvoje ništavnosti. Vrijeme samilosti otišlo je u nepovrat. Sami smo, Bubu, potpuno sami. Bez korijena, bez lišća, s nešto malo lude i perverzno bedaste glave na vješalici... Oprosti, Bubu, za sve što sam govorio - reče Bubu Bubu i brže-bolje zavuče se u Bubuovu kožu, jer maheri su već legli na vrata i bilo je samo pitanje trenutka kad će se ona s treskom odvaliti.

Bubu zažmiri, ali uskoro i bez toga svijetom zavlada rogata noć.

ZVONKO MAKOVIĆ

Pećina

Tih dana Aronu se neprestano činilo da ga netko prati. Osjećao je nečiju bliskost i bivalo mu je vrlo neugodno. Zato je pazio na svaki pokret, svaki korak ili svaki glas koji bi izrekao, no nije imao kome govoriti. Bio je sam, potpuno naviknut na samoću već godinama, pa je zato ovaj oprez koji je sada primjenjivao bio sasvim opravdan. Poznavao je šumove koji su dolazili iz šume, iz pećine u kojoj je živio, prepoznavao je ptice po lepetu krila. Sluh mu je bio toliko istančan da bi na udaljenosti od nekoliko kilometara osjetio približavanje zvijeri, dok je zmiju mogao osjetiti i na stotinjak metara. Jutros je otišao u šumu dok se sunce nije pošteno ni uzdiglo, dok je prozračna i tanahna zora počela kružiti cijelim krajolikom i uvlačiti svoju čistoću u biljke, vodostajačice, šumske i planinske brzice kojih je ovdje bilo podosta.

Već ima osam godina kako Aron ne živi u selu sa svojom braćom. Otišao je jednoga jutra kad su svi spavali i nitko nije mogao ništa primijetiti sve dok se nije odmetnuo nekoliko kilometara. Bijeg nije bio planiran, niti je Aron otišao zato što bi ga kod kuće ugnjetavali i prezirali. Dapače, njegov otac, stari Geza, volio ga je neobično zbog njegove umilnosti, blage i nesebične naravi. Imao je još braće koji su bili stariji od njega, a koja su ga također voljela.

Jednoga dana u kuću stigne pismo da dolazi očev brat koji je već dugo godina živio daleko od njih i Gezini sinovi ga nikada nisu ni vidjeli. Znali su samo to da je neobično sličan njihovom ocu, da je od kuće otišao dok je bio nedozreo mladić i da je u svijetu izučio kovački zanat po kojemu se nadaleko proćuo. Nisu čak ni znali da li je oženjen, da li ima djecu ni koliko bi ih mogao imati. Zvao se Jonatan.

Od toga dana, otkako je stiglo pismo u kuću staroga Geze, Aron postade vrlo uznemiren i neraspoložen. Odlazio bi iz kuće i potajno bdio uz staru napuštenu vodenicu iza njihova imanja. Ponašao se kao mjesečar, nije osjećao nikakvu potrebu da jede, da govori. Postao je mračan i izbjegavao je braću i oca. Oni su se tome čudili i neprestano ga zapitkivali da im objasni što li mu je, nije li možda bolestan ili nema li mučninu. Braća su postajala sve zabrinutija a jednom su ga i potajno slijedila dok je odlazio u stari mlin i promatrala